

Poleg že citiranih Nicodovih del o dinarskem krasu, je v njegovi izbrani bibliografiji (J.-N. Salomon in R. Maire 1992) izmed 88 del še pet takih, ki obravnavajo dinarski in balkanski kras, med njimi sta dve razpravi, izšli v slovenskih publikacijah. Poleg tega francoske krasoslovne kroge redno seznanja z dogajanjem in dosežki v Sloveniji s prispevki o naši strokovni literaturi in dogajanjih v naši geografski in krasoslovni sferi, v veliki meri preko odmevne revije "Karstologia", katere ustanovitev je vzpodbudil prav prof. Nicod. Že samo zaradi naštetega menim, da je prav, da se ga ob tem jubileju spomnimo tudi slovenski geografi in krasoslovci in mu zaželimo še mnogo let uspešnega dela na krasu in za kras!

Andrej Kranjc

Dr. Marko Žerovnik - šestdesetletnik

Sredi letošnje pomladi se je brez kakršnegakoli zunanjega blišča pridružil šestdesetletnikom geograf, samonikel in ugleden kartograf in v zadnjem desetletju vidnejši samostojni kulturni delavec dr. Marko Žerovnik.

Rodil se je 19. aprila 1932 v Mengšu v znani mizarški družini. Po končani osnovni šoli se je tudi sam posvetil mizarstvu. Končal je triletno (obrtno) šolo učencev v gospodarstvu, nižjo gimnazijo v Domžalah in 1952 maturiral na tehniški srednji šoli v Ljubljani. Po odsluženju vojaškega roka je delal krajši čas v svoji stroki. Prelomnico v njegovem življenju pomeni 1959, ko je uspešno opravil dopolnilne izpite za vpis na ljubljansko univerzo, istočasno pa se je zaposlil kot kartograf na Oddelku za geografijo tedanje Naravoslovne fakultete, kateremu je ostal zvest polnih osem let. Nadaljnja tri leta je opravljal svobodni poklic kartografa, v letu 1970 je delal na Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani, naslednjih osem let pa je bil uslužbenec in raziskovalec SAZU, in sicer sprva kot strokovni sodelavec, od leta 1975 pa višji strokovni sodelavec v Geografskem inštitutu Antona Melika in vodja njegovega kartografskega zavoda. V tem času je diplomiral iz geografije na ljubljanski univerzi. Potem je postal samostojni svetovalec za učila in šolsko opremo pri Slovenijalesu, med letoma 1982 in 1984 pa ravnatelj Centra srednjih šol v Domžalah (strojna, ekonomska in usnjarska stroka). 1984 si je pridobil status samostojnega kulturnega delavca, ki ga je ohranil vse do upokojitve v letošnji jeseni.

Naš jubilar se nikdar in nikoli ni hotel sprijazniti z obstoječim stanjem in položajem, temveč je venomer iskal nove in boljše rešitve, ki so usmerjale in boga-

tile njegov strokovni napredek in vsakdanji življenjski utrip. Kljub naštetim družinskim dolžnostim in poklicnim obveznostim, ki so vsrkavale njegov neusahljivi življenjski optimizem, se je smelo odločil, da se bo še naprej načrtno razgledoval po geografiji in poglobljal po tematski kartografiji. Odločil se je za podiplomski študij, ki ga je opravil na Oddelku za geografijo Prirodoslovno-matematične fakultete v Zagrebu in ga uspešno zaključil 1980 s predložitvijo in zagovorom magistrske naloge "Preučevanje o aplikaciji kartografskih metod na primeru razvoja naselij v občini Kamnik". Osem let kasneje je na isti fakulteti zagrebškega vseučilišča zagovarjal doktorsko tezo "Konceptija in aplikacija kartografije v izobraževalnem sistemu".

Že kot slušatelj geografije je prejel skupinsko študentsko Prešernovo nagrado za predloženo delo "Elementi geografsko-populacijskega razvoja celjske občine med leti 1869 - 1960".

V naši stroki in širši javnosti je M. Žerovnik poznan kot kartograf, ki si je ob delu in bogatih izkušnjah venomer prizadeval, da je tudi s formalno izobrazbo potrjeval in utemeljeval svojo strokovno sposobnost in razgledanost. S številnimi skicami, risbami, kartogrami, kartami itd. so bogato opremljeni mnogi osnovnošolski in srednješolski učbeniki in drugi učni pripomočki, ki so izhajali v zadnjih tridesetih letih. Med didaktičnimi učnimi pripomočki ne moremo prezreti njegovega pionirskega dela "Moj prvi atlas za 3. in 4. razred osnovne šole", ki ga je izdelal skupaj s T. Oblakom in T. Webrom; prvič je izšel 1973 in je doživel številne dopolnitve in ponatise. Leta 1985 je sestavil in izdelal tudi "Atlas prirode i društva za treći i četvrti razred osnovne škole", ki ga je izdala Školska knjiga v Zagrebu.

Z Žerovnikovimi kartografskimi izdelki in drugimi nazornimi ponazorili in grafičnimi predstavitvami so opremljeni številni članki in razprave, ki so jih objavili slovenski geografi v Geografskem vestniku, Geografskem zborniku pa v številnih drugih strokovno-znanstvenih publikacijah, ki so izšle doma ali v tujini, v pokrajinskih strokovnih glasilih, univerzitetnih učbenikih, poljudnostrokovnih priročnikih itd. V njih prihaja do veljave Žerovnikov odnos do kartografskega dela, ki ni samo preprosta in gola tehniška ilustracija geografskih pojavov in procesov ter običajnih geografskih izsledkov in zakonitosti, ampak lahko in mora predstavljati novo prostorsko dimenzijo in miselno razsežnost temeljnih ali aplikativnih geografskih spoznanj. V tem kontekstu moramo spremljati vsa Žerovnikova prizadevanja in uveljavljanja na področju tematske kartografije.

Vzporedno z razvojem in napredkom vsebinske zasnove njegovih kartografskih izdelkov se je spreminjala in novim dosežkom prilagajala tehnologija izdelave kart in drugih ponazoril. Posebej je treba poudariti, da je naš jubilarant sproti prina-

šal v kartografsko delavnico nove materiale in tehnične pripomočke, ki so omogočali vsebinsko bogatejše, preglednejše in kar se da kompleksnejše prikaze geografskih pojavov in relevantnejših procesov. O tem najbolj zgovorno pričajo številne barvne karte, ki so bile izdelane pod njegovim strokovnim in redatorskim vodstvom in objavljene (predvsem) v Geografskem zborniku v sedemdesetih letih. Skratka, Žerovnikova študijska bivanja in izpolnjevanja v tujini in strokovna popotovanja po nekaterih evropskih središčih kartografije (Budimpešta, Brno, Praga, Varšava) kakor tudi njegovo sodelovanje na različnih srečanjih in zborovanjih kartografov (Bonn, Bad Godesberg, Freiburg, Lublin), niso ostala brez ustreznega odmeva v njegovem delu. Z vseh teh potovanj je prihajal obogaten z najraznovrstnejšimi in najnovejšimi tehnološkimi dosežki. In vse to je v okviru materialnih možnosti vključeval v svoje izdelke.

Kartografsko delo M. Žerovnika sega še na številna druga področja. Med njimi velja posebej omeniti karto Julijskih Alp (1 : 75.000, 1968), ki je vzbudila zaradi nekonvencionalne orientacije (zaobrnjena je za 180° - zgoraj je jug, spodaj sever) toliko polemičnega prahu in ugovorov v dnevnem in drugem tisku. Svoje znanje in sposobnosti je preizkusil pri izdelavi mestnega načrta Ljubljane (1966) in Maribora (1967) ter turistične avtokarte Slovenije (1 : 400.000, 1969). Posebej je treba opozoriti na stenski zemljevid Slovenije (1 : 150.000, 1982), ki je priredba in dopolnitev Selanove - Bohinčeve in Planinove karte v istem merilu. Leto kasneje je izšel njegov turistični zemljevid Slovenije (1 : 300.000) in leta 1984 še ročna zemljevida naše države (1 : 400.000 in 1 : 500.000).

V sedemdesetih letih je bil M. Žerovnik pobudnik in skupaj z dr. D. Meztom soorganizator revizije in recenzije imenoslovja na novi topografski karti Slovenije v merilu 1 : 25.000.

M. Žerovnik se uspešno uveljavlja tudi na publicističnem področju. Njegov prvi poljudnostrokovni prispevek opisuje Ortler in je bil objavljen v Planinskem vestniku (1966). Nato je objavil več strokovnih prispevkov in poročil (Geografski vestnik, Geografski obzornik) in je aktivno sodeloval na zborovanjih slovenskih geografov. V zadnjih letih največ časa namenja preučevanju svojega domačega kraja. V monografiji "Komenda" (1992) je objavil daljši geografski oris komendske župnije.

V zadnjih letih je M. Žerovnik dejaven še na številnih drugih področjih. Med drugim je tudi ustanovni ud Glavarjeve družbe (Komenda). Dejavno se je vključil v raziskovanje razvoja podeželja na primeru Kamniško-Bistriške ravnine; projekt denarno podpira Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano slovenske vlade.

Jubilantu želimo še mnogo zdravih, delavnih, uspešnih in zadovoljnih let ter uresničitev njegovih ciljev in želja! Predvsem mu želimo, da bi še naprej mogel bogatiti s svojimi izdelki in prispevki strokovno publicistiko in ponazarjati lepote in značilnosti slovenskih pokrajin in dela njenih ljudi. In da bi mogel še vrsto let iskati v tišini naših gora sprostitev in novih moči za nova dela in iskanje.

Milan Natek

Spominski zapis ob smrti profesorja Franceta Planine

V starosti devetdeset let (roj. 29. 9. 1901) je 14. januarja 1992 v Ljubljani umrl profesor France Planina, zaslužni slovenski geograf, biolog, pedagog, pisec, kartograf in muzealec. Pokopan je bil v družinskem krogu na ljubljanskih Žalah. Ob njegovi devetdesetletnici se ga je spomnil tudi lanski Geografski vestnik. Lani pozno jeseni smo profesorja Planino obiskali v njegovi sobici Doma za starejše občane na Kodeljevem in smo lahko posneli le en del nameravanega razgovora z njim na video trak. Na stenah sobe so visela različna priznanja, n.pr. ob podelitvi častnega meščanstva Škofje Loke, njegov portret slikarja Nikolaja Pirnata iz Gonarsa ter oljna slika Škofje Loke. Ob tej priložnosti je bil še precej živahen, le z nekoliko oslabelem glasom je pripovedoval različne podrobnosti iz svojega bogatega življenja. Zato nas je prizadelo hitro pešanje njegovega zdravja ob Novem letu in smrt kmalu za tem. V spomin profesorja Planine objavljamo neavtorizirano kratko priredbo njegove pripovedi z video traka.

O študiju geografije in biologije

Na univerzo je prišel v drugem semestru obstoja ljubljanske univerze, to je pomladi 1920. Študiral je geografijo in biologijo, oboje pod A. Kolegov iste usmeritve ni bilo veliko, več je bilo geografov in zgodovinarjev. Njegovi profesorji so bili Artur Gavazzi za geografijo, ki je, tako kot precej drugih, prišel na vabilo ljubljanske univerze iz Zagreba. To sta bila tudi geolog Marjan Salopek in zoolog Jovan Hadži. Profesor mineralogije je bil Slovenec Hinterlechner, za botaniko pa Fran Jesenko.

Planina se je največ družil z Valterjem Bohincem, Romanom Savnikom in Romanom Blatnikom. Bohinec je bil po njegovih besedah takrat najbolj izkušen in razgledan študent geografije, ker je imel za seboj že dve leti visokošolskega študija